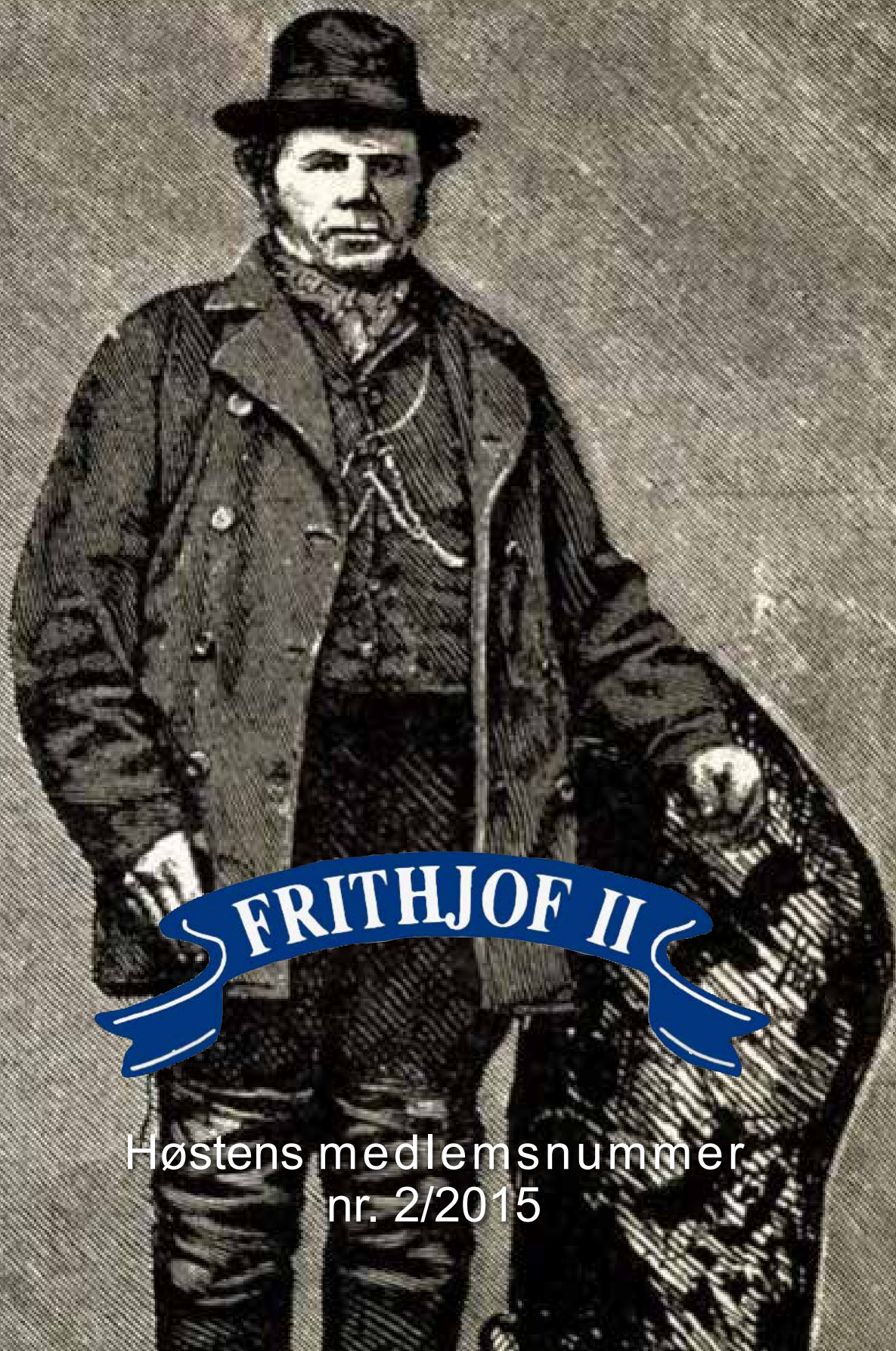

FRITHJOF II

Høstens medlemsnummer
nr. 2/2015

MEDLEMSBLAD FOR
FRITHJØFS VENNER

Redaksjonen:
Fredrik Lange-
Nielsen
Vigdis Mette Amlie
Brit Lehne

Bladets adresse
Frithjofs Venner Post-
boks 134 Sentrum
3251 Larvik

Bankgiro.
2510 14 79032

Venneforeningen:
Leder
Ronald Nilsen

Web- adresse
www.frithjof.no

Sats/layout,
trykking
Print Konsult,
Boks 80
3162 Andebu

Takk til alle bidragsy-
tere. Ideer til stoff og
bilder er velkommen

Forsidebilde:
Los Anders Jacob
Johansen kjent som
"Ulabrand", fotogra-
fert i 1851. Fra Tjøl-
ling Bygdebok 1915

Innhold

Kjære Frithjofs venner	3
Seilingssesongen 2015	4
Sail-Isegran med "eksotiske" gjester	6
Nordisk seilas 2015, knivskarp konkurranse	7
Rapport fra driftssjefen november 2015	11
Medlemstur til Hvasser	12
Nordisk seilas Admiralen, Børre Bergshaven	14
Colin Archer Havnefestival	16
Generalforsamling	18
Frithjoffest	19
Riksantikvaren på tur	20
Da RS Larvik måtte satse alt	21
Ulabrand - losen som seiler etter 200 år	25
Ulabrands sang	35
Med losdirektøren til rors	36
Frithjofprodukter	40
Organisasjonsplan/modell	42

Norconsult

Rådgivende ingeniører

Kjære Frithjofs venner

En ny sesong er tilbakelagt og skøyta og dens mannskap har mønstret av etter mange gode seilaser og maritime opplevelser.

Vi i Stiftelsen retter en stor honnør til alle i Frithjofs Venner som har bidradd, hver på sin måte, til en flott gjennomført sesong med opplevelser og formidling av skøytas historie.

I år igjen har markedsansvarlig, seilansvarlig, skippere og mannskap gjort en uvurderlig innsats, som det står stor respekt av.

Nå ligger Frithjof II vel fortøyd i Skottebrygga og har fått «vinterfrakken» på.

Frithjof II begynner å bli i god stand etter at skrogutbedring trinn 1 og 2 er utført og ny mast er på plass. Utfordringen vår videre nå er å få finansiert gjenstående utbedring av akterspanter, overhaling av motor, skifte dekkshjelker og dekk. Søknader om tilskudd er sendt Riksantikvaren og Norsk Kulturminnefond.

Aktiv bruk og alder på skøyta medfører stor slitasje som krever løpende vedlikehold og utbedringer. Det er derfor godt å registrere at dette er særdeles godt ivaretatt og fulgt opp av driftssjef og vedlikeholdsansvarlig.

God synlig drift, løpende vedlikehold og et aktivt tilbud til allmennheten (store som små) er nøkkelen til at det offentlige er villig til å vurdere våre søknader om tilskudd til utbedringer av den gamle losskøyta.

Så registrerer vi at det nok en gang tas initiativ fra private og våre politikere til å tenke videre omkring utvikling av Larvik Indre

Styreleder Einar A. Andersen.

Havn og Skottebrygga, da alle ønsker seg en gjestehavn i Larvik. spennende å følge med på om folkevalgte beslutningstagere og byråkrater kan klare å enes om en utviklingsplan for indre havn.

Vi på vår side har, nå i høst, fulgt opp kontakten med Larvik Havn for å høre om det er mulig å komme videre med utvikling av en historisk havn sammen.

På vegne av Stiftelsens styre takker jeg Frithjofs Venner for en god tilbakelagt sesong med ønske om en god jul til dere alle og med de beste ønsker for en ny spennende Frithjof II sesong i 2016, for skippere mannskap og besøkende.

*Einar A. Andersen
Styreleder
Stiftelsen Losskøyta Frithjof II*

Seilingssesongen 2015 for Losskøyta Frithjof II

Sesongen 2015 har vært ganske aktiv for Frithjof II. Båten var seilingsklar til møtet med de første glade Kulturskrin-barna tirsdag 19. mai, og seilkurset som startet 21. mai. Deretter gikk det slag i slag gjennom sommeren og vi rundet av sesongen med museumsdag i Porsgrunn lørdag 12. september, der Frithjof og redningsskøyta Langesund som begge er bygget av Thor Jensen i Porsgrunn, var blant severdighetene.

Brit stilte med sjørøverantrekk og inviterte små sjørøvere på skattejakt om bord.

Seilkurs

Også i år kunne Frithjofs Venner tilby seilkurs over fem kvelder, med Fredrik Lange-Nielsen som skipper og Line Gundersen som fast mannskap. Kurset samlet 10 deltakere.

Kulturskrinet

Frithjof II har i en årrekke seilt med 5. klassingene i distriktet. Så også i år, og nok en gang med Anders Bruusgaard og Bjørn Molvig som ansvarlige skippere. Det ble 12 turer i alt, med hundrevis av spente unger, under mottoet «det finnes ikke dårlig seilevær».

Bestilte turer

Vi har også i år seilt noen bestilte turer av typen sosialt seilkurs. Det viser seg at våre medseilere gjerne gir en gave til drift av båten etter å ha opplevd hva vi kan by på av gode opplevelser. Vi har gjennomført fem slike turer i sommer, hvorav to var for barn på sommeropphold på Kysthospitalet og

en for barn på sommerleir. To turer måtte avlyses grunnet skikkelig uvær. Vi har også fått vist hva Frithjof duger til med selveste Riksantikvaren ombord.

Åpne turer

Våre søndagsturer til Svenner er åpne for alle, og gratis. Vi gjennomførte to slike dagsturer i år. I tillegg steppet Dag Ottar Vold inn med lystseileren Maribell og tilbød Sennertur da Frithjof lå til reparasjon.

Vi valgte også å videreføre suksessen fra i fjor med Rabaldertokt. Med Jolly Roger vaiende lystig i vantet og båten full av ungdom med interesse for å seile gammel treskøyte, er det gøy å være utpå. To tokt ble det, med til sammen 33 passasjerer. Det siste oppsatte rabaldertoktet måtte dessverre avlyses, grunnet lekkasje som ga oss en uforutsett tur på land for reparasjon.

Medlemsturer

- Sail Isegran
- Færderseilasen
- Kystkulturdag i Langesund (avlyst grunnet mangel på skipper)
- Sankthanskortesje i Sandefjord
- Nordisk Seilas
- Medlemstur til Hvasser
- Kystens landsstevne i Sandefjord
- Colin Archer Havnefestival
- Risør trebåtfestival
- Museumsdag i Porsgrunn

Nordisk seilas

Fra 2. til 10. juli var Frithjof på tokt for å delta i Nordisk seilas, som i år gikk mellom

Hirtshals, Grimstad og Arendal. Fredrik Lange-Nielsen var skipper, og hadde med seg et godt aldersblandet mannskap. Det endte med en flott 1. plass på første etappe, og 2. plass på andre etappe. Dette er en god arena for Frithjof, hvor vi stadig markerer oss med gode resultater.

Annet

Frithjof deltok også under et minnearrangement for Ulabrand på Skotta, der losing i Vestfold stod i fokus.

Avlysninger

To turer har blitt avlyst grunnet mangel på skipper og/eller mannskap. Langesund Kystkultur dager og Sankthanstokt i Larvik. Frithjof fikk dermed vist seg fram i Sandefjord i år, noe som var et godt alternativ til landligge på en slik dag. Vi måtte også avlyse to bestilt turer grunnet uvær.

*Hilsen seilingsansvarlig
Anne Ely Thorenfeldt*

Året sesong ser slik ut i tall:

Dag/døgnturer for medlemmer	32
Bestilte turer	5
Åpne turer til Svenner	2 (3)
Åpne turer; Rabaldertokt	2
Kulturskrinet Larvik Kommune	12
Sponsor/andre ubetalte oppdrag	1

SEND E-POST ADRESSEN DIN TIL ERLING AUGLAND
(erling@augland.net)

Da går du ikke glipp av informasjon sendt på mail

MURERMESTER
JAN EIDE A/S

Mur - Puss - Flisarbeid

Tlf: 950 68 185 / 33 11 45 38
www.faktorx.no/janeide

Sail-Isegran med ”eksotiske” gjester

I forbindelse med Sail-Isegran i Pinsen, fikk vi litt spesielt besøk på Frithjof. Det begynte med at Ferdinand Wyller ringte og spurte om hans sønn Øyvind kunne være med på regattaen i Fredrikstad. Både Ferdinand og Øyvind har vært med på Nordisk Seilas med Frithjof, så det var en selvfølge at det var OK. Men så skulle det være med noen flere. Øyvinds kone ville også være med. Og så hadde de besøk av en venn av Øyvind fra USA. Og så var også hans far i Norge og måtte være med. Vi sa OK, og det ble avtalt at de skulle kjøre med Einar fra Oslo.

Så viste det seg da disse kom til Fredrikstad, at denne vennen og hans far var kinesere. Ikke noe galt i det, de snakket bra engelsk, og de viste seg å være veldig hyggelige mennesker. Junior heter Panpan og er

født i USA og bor der fortsatt, men hans far har flyttet tilbake til Kina for noen år siden. Nå var de begge to i Norge for å oppleve litt av Norge og norsk hverdagskultur. Og det fikk de jammen oppleve. Her fikk de skøyteregatta med ca. 20 skøyter i feltet. Tøff seiling med skakk båt, og ledelse og siden ikke-ledelse i regattaen. Det ble en våt seilas, og vi måtte raske sammen litt regntøy til gjestene. Men vi fyrte i ovnen så de fikk sitte litt under dekk og varme seg også.

Etter endt seilas og retur til Isegran ble det tid til litt under-dekk-kos med ankerdram som seg hør og bør. Vi sang og trallet litt, og den langtfarende gjest deklamerte dikt på engelsk og sang for oss på kinesisk. Og kineserne likte godt den norske akevitten.

Nordisk seilas 2015

Knivskarp konkurranse

Ved Leif Kagge

Årets Nordiske seilas ble noe amputert på grunn av at Sverige ikke var representert. Det ble derfor en norsk-dansk affære, med færre skuter til start enn vanlig. Men for Frithjofs del ble det en mer spennende konkurranse enn vi hadde forestillet oss. Hovedseilasen gikk over Skagerrak, fra Hirtshals til Grimstad sentrum. Arrangøren hadde muligens sett for seg en spektakulær, uforglemmelig innkommst til glede for sommerbyens gjester, men slik ble det ikke. I stedet ble det en uforglemmelig begivenhet for mannskapet på Frithjof, mens sommergjestene sov.

Starten gikk som sagt fra Hirtshals, og som vanlig vant vi starten. Skipper Fredrik er en utpreget konkurransemann, han har rutine og kjenner skuta si som forlengelsen av sine egne nerver. Mens mannskapet hans, 5 relativt uerfarne seilere, var engstelige for at vi skulle passere startlinjen for tidlig, eller enda verre, renne inn i "Jupiter", skipet som markerte starten. Men det gikk altså bra, meget bra. Det vi så av de 15 andre flotte skutene, var at det skummet om baugen på dem, og de flotte seilene deres der de stod mot oss. Der var gunstig Frithjof-bør; romslig seilas og ikke altfor mange sekundmeter, så vi seg relativt raskt i fra. Havet er stort, og etter hvert så vi lite til våre konkurrenter. Tildels dårlig sikt var også årsaken til at vi mistet kontakten med de andre båtene. Via regelmessig posisjonsrapportering til "Jupiter" fikk vi bekreftet at vi stadig ledet. Jeg tror at vi alle etter hvert regnet seieren som sikret. Skipper Fredrik slappet dog ikke av. Han jobber alltid for at vi skal seile maksimalt. Han kan være for-

nøyd i det ene øyeblikket, for så i det neste å beordre justeringer. Så forklarer han hva han ser etter, og hva som skal til for å få den rette busen i seilet. Vi lærer noe hele tiden, og det gjør at vi i neste omgang selv vet litt mer om hva som skal til. Det skulle vise seg at jobbingen ikke var forgjeves. Da kvelden falt på, løyet vinden. Det ble etter hvert vindstille. Men lenger ut ute sto vinden fortsatt. Dermed så vi til vår fortvilelse at andre båter seg innpå, og det var lite vi kunne foreta oss. Da det hadde blitt ganske skumt, så vi lysene fra fyrene som markerte innseilingen til Grimstad, og vi hadde "Thy", vår argeste konkurrent, kun få hundre meter bak oss. Nå fikk vi etter hvert en bris fra nord. Det betød at vi ville måtte krysse mot mål, i mørke, i ukjent farvann, og med "Thys" skummende baug stadig nærmere. Nå var det egentlig blitt mer spennende enn gøy. Stemningen om bord var noe laber. Og den ble ytterligere forverret ved at vi gjorde en feil. I stedet for å presse så høyt som mulig, falt vi litt for mye av, og ble passert i lo. Vi var som parkert. Da var det en av gutta som sa: "Har vi tapt nå, Fredrik?" Jeg var spent på svaret. Skipperen er jo tross alt psykolog. "Ja," sa han. "Thy" seg i fra. Det ble kryss videre innover den mørke fjorden. Vi jobbet febrilsk i hvert slag, og gjorde ikke flere feil. Ved en anledning hadde vi taket på dem, trodde vi. Skipperen på "Thy" måtte be om nåde, vi presset dem så hardt at de var redd for å gå på grunn. Men, de krysset foran igjen. I neste slaget gjorde de en bommert. Det hadde vi sluttet med. Dermed var vi forbi. Og straks etterpå ropte en fra en brygge 50 meter unna at vi hadde vunnet.

forts. neste side

Det var en salig jubelstemning om bord. Vi var trette og lykkelige. Og mannskapet på ”Thy” var gode tapere. De må ha vært tilsvarende skuffet. De utviste storsinn ved måten de gratulerte oss på.

MER ENN EN REGATTA.

Nordisk seilas er mer enn en regatta. Femten veteranseilskuter som samles er en begivenhet i seg selv. Å se mastene, tauene, og de vakre skrogene pryde havnene vi besøker er en opplevelse, og å vite at man er en del av dette, føles stort. Dette en sammenkomst for entusiaster. Kunnskapsrike båtfolk som lever og ånder for å holde en båttradisjon levende. Mannskapene er for det meste ungdom som opplever, for å si det litt klisjeaktig, hva det vil si å være i samme båt. De purres om natta for å ta sin tårn. De må ta ansvar og erfare at alle er avhengig av hver enkelts innsats. De må ut av komfortsonen, og ingen synes synd på dem. I tillegg

opplever de vennskap og samhold. Og en forelskelse, kanskje?

DE SOM VAR MED:

I ”Frithjof” var vi seks som seilte fra Larvik. Fredrik hadde med seg to ungdommer på 17, Sander og Jonas, som begge hadde fartstid fra tidligere tokt. Undertegnede hadde med seg to førstereisgutter på ca 22, Samuel og Haakon fra Hønefoss. På turen til Hirtshals trente vi på å reve seil, pluss andre manøvre som kunne være greie å ha litt under huden før regattaen. Vi hadde en fantastisk overfart der vi opplevde at sola gikk ned i havet samtidig som fullmånen steg opp i motsatt horisont. I Grimstad fikk vi en mannskapsforstekning i Linn, som var med hele veien tilbake til Larvik. I Grimstad var vi i to dager. Arrangøren står for allsidige aktiviteter. Det er konkurranser mellom mannskapene, som tautrekking og klatring. Det var også volleyball, kunstmuseumsbesøk og guidet

8 ”Seilasflåten fotografert fra huset til Børre”.

Leif holder stø kurs over Skagerak, mens Jonas underholder Håkon og skipper Fredrik.

Etter en dårlig start på andre etappe, har vi innhentet de fleste.

tur på sykkel. En gedigen fellesmiddag var vi også med på.

Fra Grimstad kjørte båtene i kortesje. Det må ha vært et vakkert skue. Så var det klart for avslutningsregatta. Denne gangen slet vi med å få opp alle seil i tide, og da vi passerte starten, så vi for en gangs skyld alle våre konkurrenter bakfra. Det ble likefullt en herlig seilas gjennom skjærgården inn Galtesund, forbi Arendal og målgang under Trommøybroa. ”Thy” vant denne gangen, mens vi klarte en 2. plass. Nå var det vår tur til å være gode tapere. Om kvelden var det

bankett og stor fest hos Børre Bergshaven som var leder for arrangementskomiteen. Det var taler, sanger, premieutdeling og et hjertelig fellesskap.

Vi seilte hjem til Larvik via en overnatting i en uthavn i Kragerøfjorden. Etter all ståhei og moro med andre mennesker og båter, hadde vi vårt eget avsluttende fellesskap med leirbål på en fredelig, lun odde. Vi delte historier. Jonas spilte gitar og sang vakre sanger. Vissheten om at en begivenhetsrik uke var i ferd med å ebbe ut, seg inn i oss. Takk til skipper og mannskap for en fantastisk uke.

RørleggerSenteret

Kirkestedet 1, (Skottebrygga) 3263 Larvik

Tlf. 33 18 43 15 – 33 18 49 34

Mob. 980 11 455 / 913 96 341 – Faks 33 18 20 59 –

www.rorleggersenteret.no

Vi utfører alt av rørleggerarbeid for bolig og industri – Butikk med stor utstilling

PORSGRUND

FM Mattsson

Fossbød

MILJØFYRTÅRN® bedrift

STAVERN

33 19 72 50

Rapport fra driftssjefen november 2015

Dette året begynte med at Frithjof ble kjørt hjem fra Isegran i Fredrikstad søndag 31. januar, med ny mast montert. Allerede påfølgende helg ble vinterpresenning lagt på. Så begynte vi på en natejobb på dekk. Gammel bek ble dratt opp, det ble etterdrevet i natene, og beket på nytt oppå dette. Dette arbeidet var tidkrevende og pågikk helt til vi satte på land i slutten av mars. Vi fikk tatt hele fordekket bak til hytta. Dette har hjulpet noe, selv om det ikke ble perfekt.

Dugnadsansvarlig Fredrik Lange-Nielsen organiserte vårpussen glimrende, så vi hadde de nødvendige antall hender tilgjengelig for å løse oppgavene. Det ble foretatt alle de vanlige arbeider med maling, olje, lakk og bunnstoff. Vi stod på land på Revet ca. fire uker.

På våren fikk vi også foretatt reparasjon av løygangen, utført av smed Gustav Slettsjøe. Dette arbeidet er betalt av Larvik kom-

mune over kulturbudsjettet. Det er sveiset på der det var veldig slitt, det er sveiset på nye innfestinger, og løygangen er rettet.

Sesongen har forløpt uten uhell, men vi fikk en lekkasje på slutten av sesongen. Det hadde gått ut noe drev ved kjølbordet, så vi hadde en tur på land i september for å drive over dette punktet og noen andre punkter vi syntes det var verdt å ta.

Nå i høst har vi tatt ut starteren som viser seg å være utslitt. Det pågår undersøkelser for hvor vi kan skaffe en ny starter til en grei pris.

Nå ligger Frithjof under vinterpresenning og er klar for vinteren. Det er mulig vi bestemmer oss for å fortsette med å reparere natene i dekket, altså videre akterover fra der vi slapp i mars. Vi skal også gå over litt av det elektriske anlegget.

Hilsen Erling

HELLENES, AUNE, SVEEN & JØLBERG DA

Besøksadresse: Torvet 11, 3256 Larvik

Postadresse: P.B 245, 3251 Larvik

Tlf: +47 33 18 52 00

Mob.: +47 92 60 54 44

Fax: +47 33 18 45 12

E-post: soh@advokateneilarvik.no

www.advokateneilarvik.no

Medlemstur til Hvasser

Av og til er Frithjof II på besøk på Hvasser for å hilse på sin gamle familie- så også i sommer.

En viktig del av Frithjofs loshistorie, er nettopp de 35 årene, fra 1915 til 1946 da hun gikk ut av aktiv tjeneste. Det var losene Markus Olsen, Hans Jakob Hansen og Severin Andreassen, som sammen kjøpte Losskøyta. Dette var vanlig praksis, i tillegg til at loser uten båt, leide seg plass om bord. Hvasser var, og er, en viktig loshavn i ytre Oslofjord! En loshavn som det er utrolig hyggelig å komme tilbake til for oss andre også, som har vært om bord en stund, dog ikke som loser.

Det tynnes i rekkene over gamleloser. Men særlig mange barn og barnebarn husker historiene om Frithjof, befolkningen vet hvem vi er og vil gjerne ha oss på besøk. Vi i venneforeningen må kjenne vår besøkestid. Altså dro vi på helgetur til Hvasser midt i juli, Linda, Erling, Hans Petter, Emilie og Vigdis.

Vi lå pent plassert sammen med litt mer moderne losskøyter, vi seilte utpå med storseil, fokk og klyver for å vise oss fram, for tøyde med skandalisert storseil og hadde åpen båt med mange besøkende.

Emilie, Linda og undertegnede fikk også

Kim Hemlock, Aurora og Kathrine Jahre tok tid til å sette seg ned for en lang prat.

et møte med dagens losvirksomhet. Vi fikk være med losskøyta Hvasser for å sette los om bord i et stort lasteskip, og hente los fra en lekker lystjakt. Morsomt, friskt og spennende!!

Vigdis Mette Amlie

Tlf. 33 47 17 00

Pindslevn. 1B
Boks 1063,
3203 Sandefjord

Nordisk seilas Admiralen, Børre Bergshaven

Jeg husker ikke når jeg først ble oppmerksom på sjørøverskikkelsen med det lange lyse håret som flagrer under seilas. Kanskje tok han ordet på et skippermøte i Nordisk seilas. Reiste seg opp bak i salen og stilte spørsmål til organisering av regattaen. For Børre er verken forsiktig eller beskjeden. Det er ikke relevant. Børre er brennende opptatt av saken. Av løsningen. Han er en ildsjel.

Sjørøver-Børre er ikke farlig. Han er bare veldig leken. Det meste er så moro at skarringa kiler i ørene. Og alt er mulig – naturligvis. Når sommersola synker mot kveld, lader han kanonen på sin svartmalte skute med vindusruter i akterspeilet. Like etter smeller det så pjolterglassene klirrer, og Børre ler. "Ned med flaggene folkens". Under Nordisk seilas i 2014 gikk Børre fra opposisjon til ansvar. Fra deltaker til seilassjef. På Skipperlunsjen i Ålborg inviterte han alle båter og besetninger til tidenes hageselskap. Det skulle arrangeres hjemme hos ham selv på Tromøya neste

år. Og slik ble det. Nordisk Seilas i 2015 startet med kappseilas Hirtshals - Grimstad og endte i Børres hage på Tromøya. Børre fremsto som Admiral for Nordisk Seilas flåten. Hjembyen Grimstad ble utpekt til vertshavn, og måtte organisere sykkelturner og tautrekking. Klatreaktivitetene tok han seg av selv. Googler du Børre Bergshaven finner du stifteren av Grimstad og Arendal klatreklubb.

Hageselskapet i Tromøysundet ble et beachparty. Børres hage ender i hans bryggeanlegg med strand få meter fra huset. Ved brygga dupper den lille sjørøverjakta med vindusruter i hekken samt en klassisk 9 meter seilbåt. Egen slipp er under bygging. Denne mannen ville medlemsbladets redaksjon vite litt mer om.

Vi ringer telefonnummeret på klatreklubbens hjemmeside. Det svares fra en tankbåt (shuttletanker) i Nordsjøen. Børre leker ikke sjømann som oss andre. Han er lystbåtskipper om sommeren, men profesjonelt utdannet skipper resten av året. Da

seiler han som overstyrmann. Ikke rart han snakker med autoritet på skippermøter. - Men han rekker dessverre ikke hjem til et intervju før bladet må i trykken. Hva med et intervju på mail? Vi prøver. Jeg sender noen spørsmål. Et par dager seinere ringer han og lurar på om svarene var greie. Jeg sjekker mailen.

Børre begynte tidlig å seile, leser jeg, omtrent fra han kunne gå. Fra optimistjolle gikk han over til større båter. Og da snakker vi om STORE seilbåter som f. eks Statsråd Lemkuhl. Børre seilte overstyrmann der flere ganger. Børres sjømannsliv har ført ham på langfart over de syv hav, etter hvert som skipper på tankbåter, supplybåter og multipurposebåter. Familie har han derimot ikke stiftet enda. Men det ordner seg nok. Han har nemlig en fabelaktig samboer som vil bli kona hans, og da er mye gjort. Hun støtter - utrolig nok - skriver Børre, det meste han finner på. Jobb i Nordsjøen passer fint med familieliv for han får mye fritid å være hjemme på.

Jeg utfordrer ham til å gi en karakteristikk av seg selv. Børre svarer at han ser på seg selv som blid, men bestemt. Blid er neppe noen overdrivelse. Børre bader sine omgivelser i godt humør og latteren sitter løst. Det kommer han langt med. En så elskverdig mann kan trygt være bestemt og få ting utført uten å vekke motstand. Han prøver dessuten å være raus og inkluderende, skriver han. Den store hagefesten viser at han lykkes i så måte. Men Børre har ikke mye tålmodighet med dem som bare prater, og ikke får ut fingeren. Eller med dem som bare ser problemer og ingen løsninger. De siste vil han kalle KJØDHUER (sørlandsk kraftuttrykk, red. anm.)

Men den som tror at Børres største gleder er havet og båten, tar feil. Den største gleden Børre kan ha, det er når andre har det bra. Det bør ikke mye sjørøver i den karen. Det er heller ikke seiling og kystkultur som er viktigst for Børre, dere - men ærlighet -. Intet mindre.

Jeg dreier spørsmålene over på Nordisk Seilas. Hvorfor har du engasjert deg i dette arrangementet? Det er fordi jeg gjerne vil bidra til å bevare flest mulig av de fantastiske skutene som fortsatt seiler. Jeg tror det er viktig at vi alle kan få vist oss fram sammen i forskjellige havner. Det at publikum i havnene skryter av båtene, og at vi oss i mellom skryter av hverandres båter, gjør jo dessuten vinter- og vårpussen lettere.

Hvilken rolle spiller nordisk seilas i dine drømmebilder av fremtiden? Mitt drømmebilde er flere flotte skuter. Uten nok båter blir det ikke noe Nordisk seilas. Flott at Frithjof deltar trofast. Dere kan gjerne hjelpe oss å få med flere fartøyer. Kanskje dere har noen som heller vil delta i styret enn seile? Vi har plass til flere der også. Til slutt oppfordrer jeg dere som deltar til å melde tilbake til Nordisk Seilas sitt styre om ting som kunne vært annerledes. Jeg har jo sagt det før - ingen ting er umulig.

Fredrik Lange Nielsen

UTLEIE AV BYGG- OG ANLEGGSTYR

PEDER HAAKESTAD AS

Elvevn. 142, 3271 Larvik
Tlf: +47 33 16 38 38
mail@haakestad.no
www.haakestad.no

Utleie av stillaser,
lifter, minigravere
og diverse utstyr for
bygg og anlegg.

Colin Archer havnefestival

Frithjof II fører an i dovent driv med redaktøren til rors og Frithjof I tett etter.

Det er fredag 31.juli. Fyrhavna på Svenner bader i sommersonne. Losskøyta Frithjof II dukker frem mellom skjær og grunner i østløpet. Redningskøyta Larvik siger inn fra sør med dovent drag i fokka. Losskøyta Frithjof (I) er ferd med å slutte seg til fartøyene som alt er på plass. Mor Asbjørg tar varmt i mot sine skøytebarn som så mange ganger før og samler dem hos seg rundt naustet.

Colin Archer havnefestival, Asbjørg Dalens baby, er blitt en velutviklet tenåring med årene. Stiftelsen losskøyta Frithjof II retter en stor takk til deg Asbjørg for din iherdighet og gjennomføringskraft år etter år.

De seinere årene har Stiftelsen tatt på seg det formelle ansvaret for arrangementet og bidratt til et bredere og mer publikumsrettet arrangement i Larvik Havn den påfølgende lørdagen med bistand fra Svenner fyr kystled, Larvik Havn, Larvik Museum, Larvik

Husflidlag, Kystlaget Fredriksvern og Tolleroddens Venner.

En stor takk til dere alle for å ha bidratt til gjennomføring av arrangementet på en flott måte i Colin Archers ånd.

Også i år fikk Larviksfolk oppleve seilparaden som inntok havna for like etter å gli over i en skikkelig kappseilas kloss oppi Tollerodden, bryggen og batteristranda. Ungene fikk seile med Barkebåter, og Dag Oppen Berntsen holdt et av sine mange festlige og fascinerende foredrag som denne gangen dreide det seg om Norsk Maritim Historie med utgangspunkt i Larvik, Stavern og Fredriksvern.

Colin Archer havnefestival ble godt besøkt og befestet sin stilling som et viktig kulturarrangement å videreføre og utvikle som en del av Larviks levende kystkultur og maritime historie.

www.frithjof.no

En god klem og stor takk til Asbjørg fra sin gode samboer Axel på vegne av mange.

Asbjørg Dalen, kultursjef Bård Jacobsen, formann Einar A. Andersen, Line Gundersen (Frithjofs venner) og Ane Ringheim Eriksen (Larvik museum) Foto, Østlands-Posten/ Kjersti Backe.

FRITHJØFS VENNER

Innkalling til general- forsamling for 2016

Det innkalles til generalforsamling i
Frithjofs Venner

Fredag 4. mars klokken 1800, Musikk-
huset på Østre Halsen.

Dagsorden

1. Godkjenning av innkallingen
2. Valg av ordstyrer, referent og to personer til å signere protokoll
3. Årsberetning for 2015
4. Regnskap for 2015
5. Medlemskontingent (f.o.m. 2017)
6. Budsjett for 2016
7. Innkomne forslag
8. Valg

Lovendringsforslag må være styret i hende innen 23.01.16. Saker som ønskes tatt opp, må være sendt styret innen 04.02.16. Saksliste, regnskap og budsjettforslag blir lagt ut på vår hjemmeside www.frithjof.no.

Vi håper videre at flest mulig har anledning til å delta på Frithjof festen som arrangeres rett etter generalforsamlingen – kl.1930. Det vises til egen innbydelse til dette arrangementet.

Styret

FRITHJOFFEST

Frithjofs venner inviterer og ønsker
velkommen til fest

Fredag 4. mars 2016 klokken 19.30
Musikkhuset, Østre Halsen

Prisen er 250 kr.

Bindende påmelding til Brit Lehne
innen 25. februar

Brit treffes på tlf: 33 12 57 05 / 900 29 252 eller
på e-post: brilehne@online.no

Meny og amerikansk auksjon i god Frithjof-
tradisjon!

Vi gleder oss til å se dere,
så husk å melde dere på.

miljø
HILDE'S RENHOLD
FAGMESSIG RENHOLD

Tlf.: 951 89 120
www.hildesrenhold.no

Riksantikvaren på tur

I sommer hadde vi store deler av ledelsen i Direktorat for kulturminneforvaltning med oss ut på Frithjof II. De var på tur for bl.a. å se på Oddane Fort og "Leiren", og ønsket seg en seiltur med Frithjof. De hadde ikke så mye tid til rådighet, men det ble en halvanntimes seiltur ute på fjorden. Vi fikk snakket mye båt og restaurering på denne tiden, og fortalte om det vi har gjort med skroget de siste årene og hvilke oppgaver vi har foran oss med resten av skroget og dekket. Riksantikvar Jørn Holme ble plassert til rors, så han kunne "kjenne litt" på skøyta. Til å begynne med var han litt skeptisk, men etterhvert som han fikk kjent hvordan båten reagerte, og fikk litt instruksjon i å falle av og stå høyere, ble smilet bare bredere og bredere. Det var en svært fornøyd og blid Jørn Holme med følge som gikk i land på "Dampen" etter seilturen. Det som ble litt morsomt i ettertid, var at vi noen dager senere fikk en epost fra Riksantikvaren, som minnet oss om søknadsmulighetene og søknadsfrister. Her er innholdet i denne eposten:

"Jeg forstår at riksantikvar Jørn Holme har vært på besøk på Frithjof II og fått en fin gjennomgang av fartøyet. Han har blant annet meddelt meg at dere har økonomiske behov knyttet til vedlikehold og tiltak i forbindelse med sikring og bevaring av fartøyet. Dersom det er slik at det er konkrete behov knyttet til bevaringen av fartøyet, ber jeg om at disse meldes inn, slik at vi kan vurdere muligheten for å komme med et bidrag".

God sommersesong!

Med vennlig hilsen
Mari Søbstad Amundsen
seksjonssjef

Seksjon for fartøy og tekniske kulturminner

En fornøyd riksantikvar.

Nå søker vi tilskudd hvert år siden det er gjenstående arbeider på båten. Men Einar sendte straks over en søknad han hadde liggende klar. Vi har ikke hørt noe enda, men det er ny runde nå i høst, så kanskje det blir ferdig reparert skrog og nytt dekk etter hvert.

Da RS Larvik måtte satse alt

Det er en barsk virkelighet vi stilles ansikt til ansikt med i beretningen om hvordan 24 sjøfolk fra den Engelske SS Solidarity ble berget av redningsskøyta Larvik 4. mars 1951- langt til havs utenfor Ona på Møre-kysten.

2500 tonneren var på reise fra Hommelvik til London med tremasse.

Det hadde vært uvær i flere døgn, og sjøen gikk tung. På høyde med Ålesund økte uværet voldsomt, dekkslasta gikk over bord, og luka til forrommet forskjøv seg så sjøen fosset ned i rommet. Det gjorde at tremassen svulmet opp, og selv om mannskapet slet i timer, greide de ikke å få luka på igjen.

I kuling til storm og svært hav, anropte Solidarity Ålesund radio. De kunne fortelle at fartøyet var sprunget lekk og drev med maskinstans 25 nautiske mil Nordvest av Ona fyr- forskipet lå allerede under vann.

Ålesund radio satte seg straks i forbindelse med Ona, der redningskøyta Larvik lå. Klokka var da 03.15. Skipet der ute holdt på å synke og trengte øyeblikkelig hjelp-

posisjonene var N 62,51 og Ø05,48.

RS Larvik stakk straks til havs med storseil og fokk og satte motoren på full fart. Men de ble nødt til å slakke på farten, for det var umulig å se inne i fallgarden. Rokket sto himmelhøyt.

Først utenfor de ytterste grunnene kunne de sette full fart på igjen.

Alt var naturligvis skalket, og i det svære havet gikk de nok like mye under som over vannet.

Svart var det som i en sekk, og de fikk smell etter smell av storsjøen så de var redd styrehuset skulle ryke over bord.

Synkeferdig

Vel to timer senere var distansen utseilt, og skipperen la bi for å orientere seg. Da så de lysene fra havaristen ganske nær.

Solidarity var sunket helt til brua, propell og ror sto ut av vannet, og hele tiden vasket tungsjøen over skipet. Om bord hadde de svingt ut både styrbord og babord livbåter. Redningskøyta praiet og de ropte

Forts. neste side

noe om bord, men stormen tok det.

Larvik meldte nå til Ålesund radio at havaristen var funnet synkeferdig, og at det var best mannskapet kom seg fra borde med en gang. Kl 05.30 fortalte Ålesund radio at de stadig hadde forbindelse med engelskmannen, og det hørtes ikke så farlig ut. Det skulle bli sendt ut båt som skulle slepe den i havn.

-Har de fått en slik beskjed, mangler jeg enhver forstand på sjø. For meg ser situasjonen slik ut at det ikke er timer, men kanskje bare minutter om å gjøre, brast det ut av skipperen på redningsskøyta, Isak Farstad. Kl 06.30 var RS Larvik igjen tett oppe under havaristen og gjorde tegn til at de måtte låre livbåtene, for situasjonen var meget farlig. Men ingen ting ble gjort. En halv time etter, var skøyta der igjen: Nå måtte de gå fra borde! Da hadde vinden økt ytterligere og sjøen brakte stadig over skipet. Skøytefolkene var nå forberedt på det verste, nemlig at livbåtene ville bli til småved før de fikk dem ut.

Kl 07.30 gikk redningsskøyta helt oppunder Solidarity til den lå tvers om formasten, og ga ordre om å gå i livbåtene før det var for sent. I det samme kom en veldig brottsjø som feide Larvik helt bakom akterenden på havaristen. I tillegg tok brottsjøen med seg Solidaritys styrbord livbåt, travaljubåten, en pram og alt løst både på båtdekk og akterdekk. Samtidig fikk skipet en slagside på ca 35 grader til styrbord.

Da først tok de til å låre babord livbåt, den eneste de hadde igjen. Det ble en vanskelig jobb på grunn av den kraftige slagsiden. 20 minutter tok det før seksten mann var kommet fra borde, og båten var flere ganger nær ved å kantre. Men åtte mann hang igjen i taljene, fire i hver. Før de fikk firt seg ned, slo sjøen livbåten fra skipssiden. –og bra var det, ellers var alt blitt ødelagt, sa skøyteskipperen.

Risikabel manøver

Nå la Solidarity seg mer og mer over, og sjøen dunket karene i taljene fram og tilbake så de ble helt oppskurt. Da slapp tre av de yngre seg og havnet i sjøen. Larvik gikk helt til den lå bare 10-15 meter fra Solidarity, og prøvde få dem om bord med liner. Bøyene som var blitt kastet ut var de alt for utmattet til å kunne gripe. Skøytefolkene fikk slått taustropper rundt de slik at de ikke skulle komme under redningsskøyta i den svære sjøen, men de var så tunge at det var uråd å få de opp så lenge Larvik lå og hev pådreid på været. Da koplet skipperen ut motoren så redningsskøyta la seg tvers for vind og sjø, og i vann til halsen fikk redningsmennene veltet de skipbrudne om bord. Manøveren var ytterst risikabel, men den eneste mulige. Hadde skøyta fått et kraftig brekk over seg da, ville den blitt knust mot skipssiden. Dette ville blitt en dobbel tragedie og kostet 28 liv.

Da mann nr to kom innover rekka, hørte de et langt ul fra Solidaritys fløyte, og det var tydelig at båten øyeblikkelig ville gå under. Da slapp de siste fem seg og prøvde å kave seg unna dragsuget. Redningsskøyta var straks på siden av dem. De fire hadde fått krampe og bare lå i livbeltene. Redningsmennene måtte nå til med samme manøver, de fikk hevet stropper over dem, og bela dem langs skøytesida. Deretter tok de dem opp i tårn, en etter en.

Da de holdt på med de siste, krenget Solidarity helt over og gikk rett ned med bauen først!

Redningsskøyta lå da bare en 30 meter unna.

Utmattet i sikkerhet på dekk

De åtte var ikke mye verd, to av dem tvilte skøytefolkene på om det var liv i. De lå på dekk med åpne øyne og munn og var svart –blå i ansiktet. Larvik-karene prøvde å brette opp hendene på dem som hadde

fått krampe- i dødsangsten hadde de grepet fatt om tau og livbelter- men noen måtte de bare lempe ned i lugaren med taustumpene på. Der ble de kledd av og arbeidet med, og pakket inn i ulltepper.

Imens sto skipperen i styrehuset og speidet etter livbåten. Den ble funnet om lag en nautisk mil unna. Det var nå blitt helt lyst. Verken om bord i redningskøyta eller i livbåten våget de å ta risikoen ved å overføre folkene- det var seksten liv det gjaldt om båten ble knust mot skøytesida eller gikk rundt. Så tok Larvik den på slep innover langsomt og forsiktig for livbåten måtte stadig dreie på de svære sjøene for ikke å gå rundt eller bli fylt.

Imens prøvde Larvik å få kontakt med Ålesund radio igjen. Det lyktes ikke, men plutselig meldte MS Ran av Bergen, en båt på 500 tonn, at den var kommet på Solidari- tets posisjon uten å finne noe.

Larvik ga de da sin posisjon, fortalte at

åtte mann var i sikkerhet om bord, og at de slepte livbåten med seksten mot land under store vansker. Ran tilbød å ta dem om bord, men skøyteskipperen svarte at det var helt utelukket slik som forholdene var. Men om Ran kunne gå opp til lovart og dekke dem, og dempe sjøen noe med olje så farten kunne settes litt opp?

Jo, snart så de båten og den var til stor hjelp med dette.

Kl 12.30 var de vel i havn. De 24 kom øyeblikkelig under legebehandling, for dr Hegdahl var blitt varslet og hadde kapret den raskeste fiskekutteren han kom over. De skipbrudne var ytterst forkomne, og de hadde strøket med om ikke Ran var kommet til slik at turen inn til Ona kunne gjøres hurtigere. Båten hadde også hatt alle sjanser til å gå rundt.

Hvorfor mannskapet ikke før var gått i livbåtene, kom av at den engelske kapteinen sannsynligvis hadde fått sjokk. Til slutt

Redningsskøyta Larvik i Skotta.

Forts. neste side

gikk Ran til Ålesund med de forliste.

Fyrvokteren

Fyrvokteren på Ona skrev om denne redningen. Redningsskøyta Larviks fører og mannskap har i natt i sørvest storm, mørke og svært hav utført et stykke sjømannsarbeid som det ikke er så voldsomt stort antall sidestykker til. Det kan vi som har kunnet danne oss et bilde av forholdene bevitne.

En fantastisk historie om en redningsdåd som RS Larvik var sentral i, og sikkert mange andre lignende historier kunne og kan fortelles.

Hva fremtiden bringer gjenstår å se. Vi som i dag er forvaltere av skøyta kan bekrefte at det er en fantastisk båt, og kanskje en vakker dag får hun hjemmehavn i byen som var med å finansiere henne og gav henne navn.

Larvik?

Historikk

RS Larvik gikk i Redningsselskapets tjeneste fra 1920 til 1960. Den har reddet 95 mennesker fra den visse død, og assistert 2270 fartøyer.

RS Larvik har vært stasjonert langs hele kysten i tjenestetiden og har deltatt i flere kjente redningsaksjoner. Etter 1960 ble båten solgt til Rita og Alf K. Beck Pettersen i Ballangen.

Hun ble i 1964 solgt til Plymouth, England og omdøpt Miss Norway. Deretter gikk hun i turistfart i Spania. Fra 1970 til 72 var hun treningsbåt for sjøkadetter i England. I 1988 kom båten tilbake til Norge, ny eier Tor Jakobsen i Asker.

Etter en omfattende istandsetting ved Hobro verft i Danmark, ble båten ferdigstilt i 1991. Larvik ble overtatt av Platou Offshore Design og deretter videresolgt til Kai Torkildsen i Nærnes.

Dagens eiere er Anne Torbergson og

Kort om RS 33 Larvik

Tekniske data:

- Båttype: Seilende redningsskøyte- Vardøtypen
- Konstruktør: Colin Archer.
- Konstruert: 1908
- Byggeår: 1920.
- Bestiller: Redningsselskapet.
- Båtbyggeri: Linstøhl & Sønn, Risør.
- Byggemåte og materiale: Kravellbygget med eik hud på dels furu, dels eik spant med einernagler.
- Lengde: 14,25 m
- Bredde: 4,84 m
- Dypgående: 2,4 m
- Mastehøyde over vann: 16 m
- Deplasement: 33 t
- Ballast: ca 11 t
- Seilføring: Storseil, mesan, fokk, klyver og toppseil.
- Totalt seilareale: ca 120 m²
- Motor: Volvo TD 70 C 156 Hk

Knut Sørensen som overtok i 2011.

Fartøyet blir i dag benyttet som familiebåt og seiler i Skandinaviske farvann. Båten eiere ønsker å profilere maritim kultur og kulturhistorie og deltar på de fleste maritime arrangementer rundt Skagerak.

Mvh Anne og Knut

Ulabrand - losen som seiler etter 200 år

James Ronald Archer

En død og en fødsel

Da Ulabrand druknet i november 1881, ble loshelten født. Han var reddet, ikke bare i samtiden, men også for ettertiden. I siste del av 1800-tallet var losvesenet i forandring. Stadig økende skipstrafikk, skarp konkurranse om losoppdragene blant de mange losene og et outrert system der de lå lenger og lenger til havs for å få skip, førte til en ny organisering som la vekt på færre loser, og etter hvert til fast vakthold og losing til felles kasse.

Ulabrands sønn, vår Frithjofs Thor Andersen, gikk inn for dette skiftet, som et ledd i å bedre losenes kår i en overgangstid. Andre elementer var bedre båter og en bevissthet om og formidling av losenes liv og gjerning i litteratur og kunst. En los har blitt stående som selve bildet på den uforferdede, djerve, driftige og selvstendige – Anders Jacob Johansen (1815-1881), bedre kjent som Ulabrand allerede i sin levetid.

Historiene, eller om man vil anekdotene, med karakter av rene røverhistorier, er fulle av sjøsprøyt. De vokser med tiden, og Ulabrand klarer alltid brasene, gjerne med drag av mot der losen uten unntak kommer godt ut av det. Ulabrand ble omdannet til et idealbilde av den norske los, og karakteristikkene som «helt» og endog «geni» er brukt. Boken om ham heter «Til heder for stripen i seilet». I en tale ble det uttalt at han var et eksempel på losen som type. En mytisk skikkelse var skapt.

Glemt var losenes doble hverdag mellom selvstendig losliv basert på ubetinget

farvannsskunnskap og et rigid system som regulerte yrkesutøvelsen i minste detalj. Glemt var losøvrighetens gjentatte ytringer om at man helst ville bli kvitt den brysomme Ulabrand.

200-årsminnet for hans fødsel er derfor en god grunn til å se på Ulabrand med nye øyne. For frithjofvenner er det heller ikke uinteressant at Thor lærte sine kunnskaper om farvannet og seilas av faren. På andre områder ble han farens rake motsetning.

Allerede i datiden var Ulabrand en karakter som trakk historier til seg, og som ble omtalt i avisene og i litteraturen, etter hvert også av historikere og forfattere. Han er en av få loser som har fått egen biografi (om enn romantisierende), flere mindre omtaler i hefteform, og sannsynligvis den eneste los med nekrolog på førstesiden i Verdens Gang.

- *Hva skapte denne fascinasjonen?* Var det bare behovet for en representant for standen som kunne løftes frem, eller var det noe ved personligheten som appellerte? Uavhengig djervhet er alltid populært, særlig hvis den lar seg kombinere med uvøren-

På billedhogger Mathias Skeibroks byste av Ulabrand har losen fått på seg en passende sydvest, og utkikksblikket er festet på horisonten.

Forts. neste side

Losen har blitt Ulabrand også bildemessig takket være lett omforming til et mer maritimt preg.

het som retter seg mot øvrigheten. Bestemte karaktertrekk ved ham må derfor ha spilt en stor rolle. En outsider som man kunne ha sympati med. Bak helterollen skjulte seg et menneske.

Nå kan du si du har seilt med Ulabrand

Hans største seier var å bli los, for i et tradisjonsbundet yrke med nedarvet kunnskap gjennom generasjoner var det å komme inn i tjenesten for en utenforstående en bragd i seg selv. Anders Jacob Johansen var født på gården Eftang i slutten av 1815 uten at fødselsdagen hans er kjent. Han måtte tidlig hjelpe til med å forsørge familien ved fiske. Etter 4-5 år til sjøs ble han losgutt med Ole Rasmussen fra Larvik, og der fikk han to former for ballast, der den positive var farvannskunnskapen. 15. april 1840 tok An-

ders loseksamen, og ble funnet dyktig til los fra Jomfruland inn og ut Christianiafjorden til og med Arisholmen med alle alminnelige havner og ankerplasser unntatt Vrengen. Så ble han reservelos 20. april 1840. Syv år senere, 14. april 1847, ble han fastlos i Ula. Han var et år også sensor ved loseksamen.

Ulabrands innseilte lospenger, bruttore-sultatet av losingen, viser at han gjennom de førti årene han seilte årlig tjente 1182 kroner i snitt. Bare ett år som vi kjenner til lå han under 1000 kroner, og det var topper på godt over 1800 kroner. Inntektene hans lå alltid over snittet for en los i distriktet. Likevel kom inntekten sjelden helt opp på det nivået som losvesenet vurderte som høyt. Svingningene var imidlertid store, mellom det dårligste kjente året med 976 kroner, til det dobbelte et annet. Sammenliknes inntekten hans år for år med inntektene til kollegene i distriktet, ser man at han har noen meget gode år, mens hans dårligste ligger litt over snittet. Mens andres inntekter øker jevnt og trutt later det til at Ulabrands gikk opp i topper for så å stabilisere seg igjen. Likevel var Ulabrand et eksempel på en som kunne leve godt av losyrket. Det bekreftet både hans frue Maren og losoldermannen. Det må også ha vært mulig å legge seg opp penger, for formuen hans ble satt til 6000 kroner, en ikke liten verdi. Viljen og innsatsen var det neppe noe i veien med.

Kvaliteten på losingen hans var uansett slik at det aldri var anmerket noe uhell. Men det var åpenbart mer enn alminnelig farvannskunnskap, som uansett skulle og måtte utøves uten rom for feil. Alt i 1860 bemerket oldermannen at Ulabrand var noe ekstra: Han kalles meget dyktig og spesielt påpasselig med å søke skip under storm og tykt vær. Det handlet ikke om å ta sjanser og være uvøren, slik det tydeligvis var i ferd med å feste seg i folkemeningen, men som øvrigheten tilbakeviste. Det kan derfor godt hende han var dristig i forhold til å søke og

komme om bord i skip, men å kalkulere med risiko under losingen var ikke forenlig med det å være los. For allmenheten kunne en ekstraordinær karakter som kombinerte vågemot med en slags hemmelig farvannskunnskap lett fortone seg som uvøren. En viktig del av denne kunnskapen var å vite når det bar, og når det ikke nyttet. Med ordene til en av hans samtidige biografer: Ulabrand var fyrrig, men holdt motet når det knep, og motet satt med omtanke til rors, han var snarrådig uten overdrivelse.

... Det er mannen som fyller stillingen

Noe helt annet er at hverdagen kunne være farlig, med seilas og situasjoner, og at losene ved sin tilstedeværelse og åndsnærværelse reddet liv og skip. Mange hadde derfor Ulabrand å takke. Hans hustru Maren ordla seg slik om sin mann: «...en dyktig los som i den lange årrekke i tjenesten har rakt mang et skip en frelsende hånd i rette tid.»

Var Ulabrand spesielt dyktig under utøvelsen av losingen, eller hadde han helt bestemte egenskaper som skilte ham fra kollegene? Et par historier forteller om en ekstraordinær, men ikke enestående kunnskap, og kanskje ikke mer enn det som ble forventet. En gang seilte han gjennom Rakkebåene med en kollega: -Se til luvart, sa han. Jeg så, og der var bunn. -Se i le, sa han. Også der såes bare bunn. Men frem kom vi. -Nu kan du si du har seilt med Ulabrand, sa han og strøk i land. Indre led gjennom Rakkebåene er kjent, og visuell orientering var en nødvendig del av farvannskunnskapen. Om Ulabrand og en kollega på Hvaler fortelles at de hadde evnen til å lytte seg frem til hvor de var. Overdrevet eller ikke var angivelig Ulabrand i stand til å høre seg frem ved å kjenne bråttene på låten. En gang lot han en passasjer stå til rors mens hans selv gikk ned og la seg. Straks etter kom han opp og la om kursen. Han hadde ligget og hørt brenningene. Muligens har Ulabrand med

tiden blitt eksepsjonelt kyndig. Uansett er det en erkjentlighet av erfaringskunnskap og praksis vedlikeholdt gjennom års seilas, i en tid da andre hjelpemidler for farvannskunnskap ikke var for hånden.

Ulabrand hadde tre viktige redskaper i tjenesten. Først en hvalerskøyte som visstnok var en dårlig seiler, siden en tenvikbåt som han beholdt i 15-16 år, og til slutt, fra ca. 1868, nok en tenvikbåt. Tenvikbåtene var kjent for å være gode seilere med dyper midtspant og største bredde aktenfor tvers. Bare tre måneder før han døde solgte han sin «Alders Minde» til en helgerosing. Så sent som i 1931 ble det opplyst at båten ennå seilte. Er det nok en ulabrandmyte, et ønske om å knytte noe til et kjent navn? Båten ville vært godt over seksti år gammel. En annen, og åpenbart uriktig versjon er at sønnen overtok Ulabrands båt. Uansett var det ikke sin egen båt han forliste i.

Losens skyggeside

Den dyktige og myteomspunne losen hadde en mørk side. Losen han seilte losgutt med lærte ham mer enn farvannskunnskap. Alkohol som middel for å holde ut på sjøen er ikke ukjent, men Ulabrands omgang med flasken ble et problem som utløste mindre heldige sider: Han ble storkjeftet, kranglevoren og voldelig. Når han spiste løk og drakk brennevin følte han seg sterk. Ikke bare det – fylla holdt på å ta fra ham levebrødet.

Forvarselet kom allerede samme år som han tok loseksamen. 14 dager på vann og brød hadde ikke nødvendigvis noe med selve losingen å gjøre, men likevel fordi losen var å betrakte som en offentlig ansatt. Siden vanket bot og anklage om tyveri i tjenesten. Så ble det alvorligere. Han var full i lostjenesten, slo en skipper så han fikk betydelig skade, og endte opp med bot og

15 dagers fengsel. Ved dette høvet hindret han også en embetsmann i å utøve sin myndighet. Det samme gjentok seg året etter, med nye 15 dager inne som resultat. Etter nok en anklage for det samme, var det først i 1860 han bokstavelig talt slo til igjen. At han hadde vært påvirket kunne ikke bevises, men han fikk hele 25 dager for å ha vært brutal mot en skipper. Dersom han nå hadde blitt dømt for fyll i tjenesten igjen, hadde han mistet losstillingen. Etterpå det offisielt stille i rullebladet. På tyve år hadde han ingen dom og ingen anmerkning som gikk på overtredelser. Derimot var det aldri tvil verken for hans overordnede eller samfunnet rundt ham at han mildt sagt var et uromoment som balanserte på en knivsegg. Han var under oppsikt. Lite tyder på at Ulabrand holdt seg fra gamle synder. Da han ble anklaget for å ha tatt høyere lospenger enn loven tillot, skrev overlosen at han anså det som en vinning å bli kvitt en person som så ofte overtrådte sine plikter.

Minst to ganger til var han påstått full under tjenesten. Siste gang i en miks av skipperklage, lospenger og dårlig oppførsel. Myndighetene sukket nok en gang over at det stadig kom klager over Ulabrands forhold og oppførsel som gjorde at han måtte ansees som uskikket til å være los. Det ville derfor være ønskelig om han endelig kunne bli avskjediget ved dom. Dette håpet man skjedde da det var godtgjort at han hadde tatt mer lospenger enn lovlig. Samtidig fikk han ros for å være vel kjent i farvannene og en flink sjømann når han var edru.

En av disse anklagene gjaldt losingen av en fransk brigg, der skipperen hevdet at Ulabrand var så beruset at han ikke hadde noen nytte av ham. Ulabrand forklarte at han ikke kunne huske å ha loset skipet. Nettopp under losingen av en franskmann har vi kanskje hans egne ord om hva som skjedde. Ulabrand innrømmet i historien at han kom beruset om bord i en fransk bark

som han loste inn til Larvik, og fortsatte:

-Da jeg sto på dekket hørte jeg at det var en franskmann, men jeg kan ikke fransk, så jeg bare hilste og gikk bort til rattet. Franskmannen så jeg sjanglet, og så begynte'n å stive seg opp og prate fælt, og da jeg tok rattet grep'en meg og ville ha meg vekk og prata fælt på målet sitt. Men jeg prata igjen på mitt, og liksom han brukte geberder for å få meg til å forstå, så brukte jeg også mine, og rett som det var trilla'n bortover dekket. Det blei en fæl oppstandelse, men de torde ikke rekti gå på mig.

Det endte med forhør hos sorenskriveren, som i Ulabrands versjon foregikk slik: -Og så brukte jeg også geberder for å gjøre'n begripelig, hva jeg mente, og da han kom litt for nær armen min så traff en av geberdene kjaken hans, så han tomle. Men inte var det min mening å gjøre kastein noe vondt, det var bare et tilfelle, kan de si til'n. Det kunne likeså godt hendt han som meg det. Men nå skal jeg prøve å legge etter fransk, si. Ja, så oversatte skriveren alt dette, for franskmannen, og så lo'n, da'n hørte om geberdene, og sa noen ord, og det var nok, at han var like nøid. Og så gikk'n sin vei. Men gamle skriveren sa at jeg hadde sleppi lett fra det, men at jeg burde ikke bruke "geberder" mot franske skippere mer, sa'n. Og det lovet jeg på tro og ære, sa Ulabrand og lo godt.

Det som for andre fortonet seg som fysisk maktbruk, snakket Ulabrand bort som manglende kommunikasjon som endte i uforskyldt knuffing. Og attpåtil med forståelse fra øvrigheten. Historien ble publisert først nesten førti år etter losens død, og det er vanskelig å vite hvor nær den ligger sannheten selv om den gir seg ut for å være troverdig. Hvis den er sann og refererer til en av de dommene han faktisk fikk for å ha slått en skipper, viser den hvordan Ulabrand selv iscenesatte virkeligheten og pyntet litt på sannheten for å fremstille seg som uskuldig. Samtidig ble det skapt en god historie

med underholdningsverdi for å vinne sympati.

Snarrådig, men ustyrlig

Uregelmessighetene fortsatte, med alt fra misforståelser til bevisste handlinger: Rot med losblankett, en ny rettssak, usikkerhet om beregning av lospenger, klage fra tollvesenet om at han ikke lot betjenten komme om bord. Overlosen uttalte at det ikke var håp om å få ham til å være forekommende mot andre tjenestemenn. Enkelte av historiene bekrefter manglende respekt, særlig mot myndighetspersoner. Han skal en gang ha vært nær arrest etter å ha irritert amtmannen, men sprang i båten. Da han kom tilbake etter nye redningsbragder og ba om å bli arrestert, ble det frafalt. Denne anekdoten gjenkjennes i en sannsynlig forvanskning der han ble sluppet løs fra fengselet en uværsnatt for å seile ut og frelse liv. Som selvsagt skjedde. Enkelte av de andre historiene har mistenkelig dreining mot oppfatningen at Ulabrand egentlig ikke var helt uskyldig, men likevel fikk sympatien. Han løp fra politiet og falt i vannet slik at alle trodde han druknet, men slapp unna med det da man på brygga begynte å få anføkter over å ha tatt livet av selveste Ulabrand. Var det umulig for losvesenet å bli kvitt Ulabrand dersom man virkelig ønsket? Fikk man ikke noen fellende dom, var det kanskje ikke så lett. Bare å kreve for høye

lospenger kunne alene føre til avskjed. Summen av alle klagen og den manglende resolute opptreden fra hierarkiets side, gjør at man kan skimte en alternativ versjon: Det var hans gode loskunnskaper og hans uredde fremferd som berget ham. Spilte det noen rolle at han lot til å være en karakter som folk kunne ha sympati med?

Kanskje er også historien om da han, en kollega og sønnen Thor berget en brigg, pyntet på. Den kjente versjonen forteller hvordan de klarte å få kontroll over den forlatte skuta, men nesten ble frarøvet det verdifulle byttet av en passerende dampbåt. Ulabrand skjelte da ut båten, og truet med å kappe sleperen. Han fikk det som han ville, og tok båten inn til Sandefjord uten hjelp. Historiens hovedinnhold bekreftes i datiden, bare med den viktige vri at det faktisk var dampskipet som dro vraket inn skal vi tro avisen.

Felles for historiene er at de er anekdotiske, gjerne med referanse til en eller annen heldåd eller sjøggjerning som understreker Ulabrands loskunnskap, vågemot og kraft. Ofte gjest-bårdsen-pregede historier om konfrontasjoner med øvrigheten, og man har heller ikke lagt skjul på Ulabrands rappe tunge og omgang med alkohol, gjerne i kombinasjon. Historiene synes tidlig å ha kommet på folkemunne og blitt gjentatt,

Forts neste side

«VI KAN VEIEN OVER HAVET»

- Skipsmegling
- Spedisjon
- Fortolling
- Utleie av kontorer og lager

Ths. Arbo Høeg & Co A/S
Postboks 1 Tlf. 33 13 94 00
3251 Larvik Fax. 33 18 94 01

også i skriftlig form. Derfor er det vanskelig å si hva som strengt tatt er riktig og hva som bare er gode historier klebet til et utvalgt navn. Tross fordreininger og ulike detaljer er det likevel ikke utenkelig at de har en kjerne av sannhet. Det begynte allerede få år etter hans død, der ord som "snarrådighet, mot og åndsnærværelse og utholdenhet" ble brukt. I kontrast er det interessant hva en av hans kolleger en gang uttalte til en journalist. På spørsmålet om han kjente Ulabrand var svaret åpenbart bekreftende, men resignert misbilligende: "Det er ikke noe å fortelle om ham, han var som oss andre. Han bråkte riktignok bestandig, men var en flink los, det er så.» En annen type bråk ble påtalt i avisen. Ingen var i tvil om hvem «en for sin råhet og ustyrlighet beryktet los» som overøste folk med skjellsord, kunne være.

Da kall ham en Ulabrand

Selv ikke historien om hvordan Ulabrand fikk tilnavnet er entydig, og fantes allerede kort etter hans bortgang i to hovedvarianter. Likhetstrekkene tyder på en kjerne av sannhet, men forskjellene viser illustrativt hvordan historien kan tøyes og ende opp som myteskapende i seg selv. Den eldste forteller at Anders hadde vært på sjøen hele dagen og seilte hjemover mot kvelden da han kom over en brigg som skulle inn Tønsbergfjorden. Det var tykt og mørkt. Skipet skulle opp til Melsomvik. Skipperen var engstelig for å seile opp det trange og vanskelige løpet, men Ulabrand ga seg ikke. Alt gikk godt, og skipperen mente at når losen hadde mot til å våge en slik seilas og evne til å klare den, så var han en «Brand», og dermed var han omdøpt «og det så grundig at det gamle navn hørtes sjeldnere og sjeldnere».

Den nest eldste, som kom på trykk bare dager etter den eldste, er omtrent identisk helt til hovedpoenget. Grunnen til innsei-

lingen oppgis her til at Ulabrand mente at skipets stilling var farlig om de ikke seilte inn. Etter losingen trakterte skipperen losen med det beste han hadde, og sa i det han roste hans dyktighet: -Du bør hete Brand som kan finne frem slik i mørket. -Det blir Ulabrand, det da, svarte losen. Dette er historien slik den senere er gjengitt hos en historiker i 1897, og som har festet seg. Den er unektelig mer farverik ved å fremheve sikkerhetsaspektet og losens napoleonske «egendåp».

Da den første historien kom ut i bokform etter noen år, passet forfatteren på å fremheve at navnet var erhvervet ved bedrifters dåd, og at losen var en type. Han opplyste at skipperen ikke ville gå inn fordi han ikke trodde noen los ville finne frem i det kroket løpet fullt av båer. Merkelig nok er det heller ikke her et ord om at Anders selv ga seg navnet.

Det gikk tyve år før ytterligere detaljer ble lagt til historien. Det er omtalen i Tjølling bygdebok som introduserer et nytt og viktig element. Dateringen er satt til senhøstes ca. 1860, da briggen til en stokkeskipper ble bordet sør for Rauer. Skipperen var forskrekket over at losen ville gå inn i svarte natten, men Ulabrand beroliget ham. -Skal de ikke til Melsomvik, da. Bare gå etter en dram til meg, de, så skal vi nok komme inn. Skipperen fant ikke frem brennevinet, men ventet til ankeret var falt. Nå kan det være det samme, nå kan jeg få fatt i brennevin sjøl, brummet losen. Men dram og stemning ble det. -Dette var sandelig godt gjort! Di er en brand! sa skipperen.- Ja, det blir Ulabrand det da!

Denne varianten brukes i boken om Ulabrand fra 1941, den som karakteristisk nok heter «Til heder for stripen i seilet». Der er det ytterligere detaljer om hvordan losingen kom i stand. Skipperen skjøt etter los, ven-

Forts. neste side

SØNDRSRØD

33 11 80 60

dag-arild-bakken@ngbutikk.no

CARLSENFRITZØE

Den lokale byggevarespesialisten

Larvik & Stavern

Tlf. 33 13 23 00 - 33 13 99 66

www.carlsenfritzoe.no

thormortenhem.no

BYGGMESTER

Thor Morten Hem

tel. 482 16 322

**NYBYGG • RESTAURERING
TØMRER- OG BETONGARBEIDER**

tet en time, og Anders kom om bord gjennom sjøen med en line om livet i den grove sjøen. Skipet var briggen var «Mathilde» av Melsomvik, og vi får detaljer om tilstanden om bord, hvor den kom fra og hevder at los og skipper var gamle kjenninger.

Fortellingen som angivelig stammer fra Ulabrand selv, avviker på vesentlige punkter fra alle de foregående. Den ble kjent førti år etter Ulabrands død gjennom en avisartikkel av en som hevdet han hadde hørt historien av losen selv så tidlig som i 1860-årene. Datering her skulle være 1840-årene. Skipperen kalles forkommen, og sto til rors (i så fall meget uvanlig), men visste ikke hvor han var. Losen beroliget: -Gå nå bare og legg deg. I morgen tidlig skal vi ligge ved Tønsberg brygge. (...) -Men vi loser har det nå liksom på teften, ser du. Jeg klarte biffen, og da han kikket opp om morran, for det var blitt så stille. Og så seg på Tønsbergfjorden, så kom han like

bort til meg i underbuksa og sa: Å heter du, los? Jeg sa navnet mitt. Å er du fra? Ula, svarte jeg. Ja, er du fra Ula, så skal du hete Ulabrand, sa'n, for en brand er du. Og sea beholdt jeg navnet da, ser du.

Forskjellene fra de tidligere historiene gjelder både datering, bestemmelsessted, bekjentskap mellom los og skipper og navngivingen. Dersom det var riktig at Ulabrand hadde gitt seg selv navnet, er det merkelig at han ikke fortalte det selv. Derimot var det større sjanse for at han skulle underkommunisere den mulige alkoholprosenten i historien. Fortellingene som andre fanget opp og publiserte, kunne inneholde mer myter enn fakta. Tidsavstanden til hendelsene gir også grunn til å være på vakt. Ulabrands søster bekreftet sent i livet at han ordnet opp selv: -Skipperen var glad og visste ikke hvordan han skulle uttrykke seg, fortalte hun, og da sa Ulabrand: Ja, Dere må vite, jeg er Ulabrand, jeg sa'n tel skipperen. Og dermed fikk'n navnet.

www.faugstad-elektro.no
Faugstad
ELEKTRO

Alt innen elektro i Larvik og omegn.
 Gunstige priser. Kontakt oss for en uforpliktende samtale.

Bredochsgt. 1
3256 Larvik
Tlf.: 33 16 38 00
Fax: 33 16 38 01

Kanskje spiller den liten rolle hva som egentlig skjedde. Fortellingene har likevel oppnådd det både de og han egentlig ville. Å bli sett og anerkjent i samtiden. Var tøffheten, kjeften og heltemotet bare hans måte å hevde seg på? Hadde han i så fall noen grunn til å føle seg underlegen? Og var det alkoholen som bidro til å døyve denne følelsen av kamp?

Å forvandle en los

Ulabrands skikkelse er skildret på denne måten: «Svartsmusket, stridt hår, øynene små og livsmodige, pannen noe lav, kinnbenene litt fremstående, kort nese, leppene fyldige og overkroppen sterkt utviklet som tilfellet ofte er med dem som holder til i båt.» Det eksisterer kun et autentisk portrett av Ulabrand, der han står i utrygt farvann og støtter seg til et nyrokokkobord i fotografens atelier. Han går i sjøstøvler og litt uvøren jakke, og har hatt på hodet og vest med kjede. Fotografiet er utgangspunktet for alle avbildninger siden. Akkurat som historiene er det med tiden forvridd og tilpasset det bildet man bokstavelig talt ønsket å fremstille. Kort etter hans død ble det opprinnelige bildet xylografert og trykket. Der er detaljene autentiske. Men på ett eller annet tidspunkt har noen funnet ut at det ikke høvet at losen sto innendørs uten maritime attributter. Dermed ble møbelet erstattet av en påle med et tau rundt, og slik ble bildet trykket i Tjølling bygdebok i 1915. Det finnes til og med en sterkt retusjert versjon av fotografiet der han plutselig har sjø i bakgrunnen og holder en åre i neven. En byste utført av billedhugger Skeibrok i tiåret etter Ulabrands død, fanger ansiktsstrekkene slik de ses på fotografiet. Men hatten er erstattet av en mer passende sydvest. Forvandlingen var fullkommen. Ulabrand var også visuelt omformet til en sjøhelt.

Ulabrand bidro selv sterkt til å sette seile inn i evigheten i dobbelt forstand. Han

Losen Anders Jacob Johansen på besøk hos fotografen. Det eneste autentiske, samtidige portrettet av ham.

hadde tenkt å gå av med pensjon, kvittet seg med båten og loste nå sammen med sønnen. Gikten herjet, og han støttet seg til to stokker når han gikk. Utpå natten eller tidlig om morgenen 28. november 1881 gikk sønnen Lars ut med Ulabrand og en losgutt i det overhengende været. Det hadde blåst kraftig i de forutgående dagene, nå var det sørvestlig storm. Sønnen Thor var trolig den siste som så dem om morgenen, lensende ved Rauer. Trolig tok et grunnbrått båten, og det er gjettet på Bondeskaten eller utenfor Rauer. Alt man fant var en bunntilje, en rorpinne og en åre, og en alternativ spekulasjon var at de var i ferd med å lempe ballasten etter

at båten var sprunget lekk. Ulabrand kom aldri hjem. Det gjorde heller ikke lossønnen og losguttene. Ula fikk to nye enker og tre farløse barn den dagen.

Ironisk nok var det øvrigheten som oftest roste Ulabrand etter hans bortgang, med ord som dyktig og erfaren. Det ble også avvist at han var dumdristig, for det var ingen dyktig los. Derimot er utsagnet om at han aldri hadde brennevin med seg i båten og alltid var edru i lostjenesten åpenbart uttalt mot bedre vitende. En avis viste til hans forvovne seilas og mot, og at han hadde frelst mange fra brått og brann. Enken skrev det samme. Ettermålet var i ferd med å bli bygget.

Innsamlingen til de etterlatte innbragte 7500 kr, og fondet ble kalt Ulabrandslegatet. Senere ble det utvidet til å gjelde alle trengende losenker i oslofjordområdet, med fortrinnsrett for de etterlatte i Ula. Det hører med at overlosen aktivt forsøkte å fjerne Ulabrands navn fra legatet fordi han fant det mindre passende. Allerede året etter hans bortgang var det krefter i sving både lokalt og i hovedstaden for å reise et minnesmerke på utkikken i Ula. Det skulle være et losutkikkshus. To år etter var nok et initiativ i gang, og igjen i 1909. Da Hans Holmens granittmonument over losen i båten ble avduket i Ula i 1932, skyldtes det initiativ fra Tjølling Sangforening som mangeåring formidler av sangen «Ulabrand», skrevet av Rosenkrantz Johnsen ni år etter losens død. En av talerne pekte på at dette var et monument over de norske losere og fremfor alt over ham som hadde bragt deres ry så vidt. Han unnslo ikke Ulabrands mørke sider, men svinget ham opp sammen med størrelser som Nansen og Amundsen. Angivelig var mange gardiner trukket for i Ula den dagen. Det er tolket som et signal om at ikke alle var enige i hederen Anders fikk. Hvilken sannhet så folk bak gardinene? Gremmet de seg over en de ville glemme,

den uvørne med sine feil? Burde de ha sett mer av personen, skjebnen, folkehelten? Reagerte de på typebetegnelsen og det paradoksale i at kanskje den mest oppsetsige og urolige av dem alle nå var offisielt hyllet i sten?

Ulabrand har i tråd med oppbyggingen av merkenavnet fått flere oppkallinger. Både i Eidangerfjorden og på Svenner er det et Ulabrandløp. Ulabrand er både seilforening, regattapokal og navnet på en redningsskøyte. Alt bidrar til å vedlikeholde navnet.

Ulabrand var losen og mennesket som ble forvandlet til en type, og der typen fremhever enkelte trekk, men skjuler andre. Dermed blir helhetsbildet skjevt, og historien mindre riktig. Historien skal ikke ukritisk gjengi mytene, men bidra til forståelse. Da blir mennesket Anders Jacob Johansen tydeligere. Statuen står og mytene lever, samtidig som den virkelige Ulabrand bør gjenoppta plassen i den historien vi seiler i. Bak farvannskunnskapen, losgjerningen, vågemotet, alkoholtåken, slagene og replikkene aner vi en underdog som følte han måtte kjempe hele livet for sin plass, både på sjøen og på land. Mest på vegne av seg selv. Den virkelige effekten var mye større. Gjennom sin mildt sagt uortodokse fremferd kom han til å sette søkelyset på losene og deres hverdag, og gjorde yrkesgruppen kjent. Dermed bidro han, trolig ubevisst, til at losene ble synliggjort og anerkjent for det de gjorde, noe som på sikt førte til forbedringer i deres kår. Det er Ulabrands største heldedåd. Det egentlige monumentet er at vi fortsatt hører historier om ham og interesserer oss for ham. Derfor seiler Ulabrand fortsatt.

ULABRANDS SANG

Tekst: Peter Rosenkrantz Johnsen

Melodi: Kristian Wendelborg

*Han fødtes en stormnatt, da losene stakk til havs
For å redde der nødmaster knakk.
Hans vugge gynget ved Ula i suset fra Skagerak.*

*Og sjømann speidet
..... med uro fra dekk mot fyr eller varde, de glemte sin skrekk
Når den saltgråe havbrand fra Ula skar opp under skutens hekk*

*Og står du ved kysten i stormene vær
når Grundbråtet drønner om båer og skjær,
da demrer der for ditt øye en havgast i saltgrå klær.*

Ulabrand, kaltes han. Ulabrand!

ELEKTRO
A.SJØLYST

 BKS Alarm & Sikkerhet

Med los- direktøren til rors

Lørdag 29. august sto ingen ringere enn losdirektøren for hele Norge til rors på Frit-hjof. Værgudene vartet opp med frisk syd-vestlig vind og strålende sommervær. Den driftige Kulturbanden hadde fått selveste losdirektøren i Norge til å komme fra Åle-sund for å kaste glans over bandens store Jubileumsarrangement. Programmet åpnet med seiltur for direktøren og artistene som snart skulle spille Ulabrandmusikalen på Munken. Underveis skulle det serveres re-ker med tilbehør. Vi hadde 2,5 timer på oss før direktøren måtte være tilbake på Skotta. Han skulle holde foredrag på sjøfartsmu-seet. Skipper Fredrik og Thor Ivar tok ut-fordringen. Vi satte noen til å hale i fallene og fikk opp fokk og storseil. Etter en halv ti-mes seiling sløret vi inn mot Rødbergbukta med direktøren til rors. Du må bare si hva jeg skal gjøre, smilte sjefen sjøl. Jeg er flink til å følge beskjeder.

Ned med seilene, ut med ankeret og frem med reker, øl og hvitvin. Så lå vi og duppet i le av det høye landet, mens dovne bølger vasket mot stranda innenfor. Etter en snau time beslo vi seilene og gikk tilbake for mo-tor tids nok til å rekke foredraget.

Rundt 30 tilhørere hadde funnet veien til sjøfartsmuseets 2. etasje og kunne glede seg over et inspirerende foredrag om lose-nes rolle i nasjonsbyggingen. Vi fikk høre om losyrkets utvikling fra middelalderen og fram til våre dager. Losene har spilt en svært viktig rolle for sjøsikkerhet, handel

Losdirektør John Evensen til rors.

og sjømannskunnskap langs kysten i flere hundre år, kunne Evensen fortelle.

Etterpå fikk vi servert sanger fra musika-len "Ulabrand – stormens sønn" og Frit-hjofs skipper deklamerte Colin Archers dikt "Lodsen".

HAR DU FOTO FRA LIVET OM BORD I FRITHJOF

som du ønsker å dele med oss?

Vi ønsker å utvide foto-banken vår på nettsiden, og trenger foto fra dere. Alt av interesse, nye som gamle bilder. Stor takk!!

Sendes til
vigdis-amlie@hotmail.com

YACHTING

Hold bunnen glatt og fri for groe –gjennom hele sesongen!

KRISTE Foto arkiv

Det beste med NonStop er at den gjør båtpussen rask og enkel. Glem alt som heter sliping, pussing og skraping. Skyll rent om høsten og rull på nytt bunnstoff om våren. NonStop er selvpolerende og båtens bevegelse i vannet sørger for polering av bunnstoffet.

- < UNIK EFFEKT MOT BEGROING
- < INGEN SKRAPING, SLIPING ELLER PUSSING
- < FOR ALLE BÅTER

Les mer om båtpussen på www.jotun.no

*Takk til våre
annonsører
for den gode støtten
de gir
Frithjofs Venner*

*Vi oppfordrer våre
medlemmer til
å bruke firmaene som
støtter oss.*

BYGGMESTER

Rolf Henrik Johnsen a.s

Kaupang, 3261 Larvik,

tlf. 33 12 52 37

Mob: 90 73 69 17

E-post: rhjohns@online.no

Bortskjemt

Skjønnhet - Velvære - Undertøy
Tekstiler - Accessories

Tlf. 41 62 30 30

www.bortskjemt.com

Tannlege
HENNING MYHRE AS
MNTF

Kongegt. 31, 3256 Larvik
Tlf. 33 18 23 30

Bruk din lokalelektriker

H A F A
E L E K T R O • A S

LARVIK Tlf: 33 13 38 88

Støtt Frithjof II med Grasrotandelen
fra Norsk Tipping

Slik gjør du:

Få spillekort hos kommisjonær, eller på www.norsk-tipping.no.

Ta med deg strekkoden og ditt spillekort til en kommisjonær, eller send SMS:

GRASROTANDELEN 977151694 til 2020 (tjenesten er gratis) eller Internett:

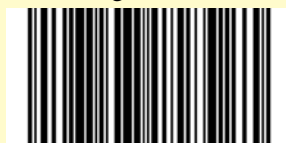
www.grasrotandelen.no

eller www.norsk-tipping.no,

eller bruk Norsk Tipping Mobilspill.

GRASROTANDELEN[®]

LOSSKØYTA FRITHJOF II

Organisasjonsnummer: 977151694

32774977151694

Takk for at du støtter oss via
Grasrotandelen

Frithjofprodukter

Marineblå Frithjof-genser

Den har liten logo foran, stor logo bak. Bomull/ polyester, med flosset innside, høy krage med snor og kort glidelås i fronten. Str. s, m, l, xl. Pris **kr 300,-**

T-skjorter i bomull

offwhite og marineblå. Str. 12-13 år, 13-14 år, s, m, l, xl. Pris **kr 100,-**

CD'n Frithjof II

Identisk med den gamle kassetten, full av sommer, venner, kyst og bølgeskvulp. Pris **100,-**

*Alle produktene kan kjøpes hos
Vigdis Mette Amlie, tlf: 980 44 105,
vigdis-amlie@hotmail.com*

Må produktene sendes, kommer porto i tillegg

*Boka Kystkultur i Vestfold kan
også kjøpes hos
Norli Bokhandel på Amfi, Larvik.*

**Ønsker du å glede en skøyte- og
kystkultur-entusiast?**

Kjøp våre jubileumsbøker

**Losskøyta Frithjof -
hundre år med losing og lystseilas**

Boka ble utgitt i forbindelse med Frithjofs 100 års jubileum i 1996. Den handler om Frithjofs tid som losskøyte, 1896-1949, og om historien fra lystbåt til veteranbåt, 1949-1996.

Forfattere:

James Ronald Archer
og Fredrik Lange-Nielsen

Pris: 200,-

**Kystkultur i Vestfold.
Frithjofs venner 30 år...
og vi seiler videre**

Her er samlet artikler fra medlemsbladene som belyser liv og virke langs kysten fra generasjoner tilbake og til vår egen tid.

Samlet av

Fredrik Lange-Nielsen,
Marit Ønvik og Line Lund.

Pris: kr 300,-

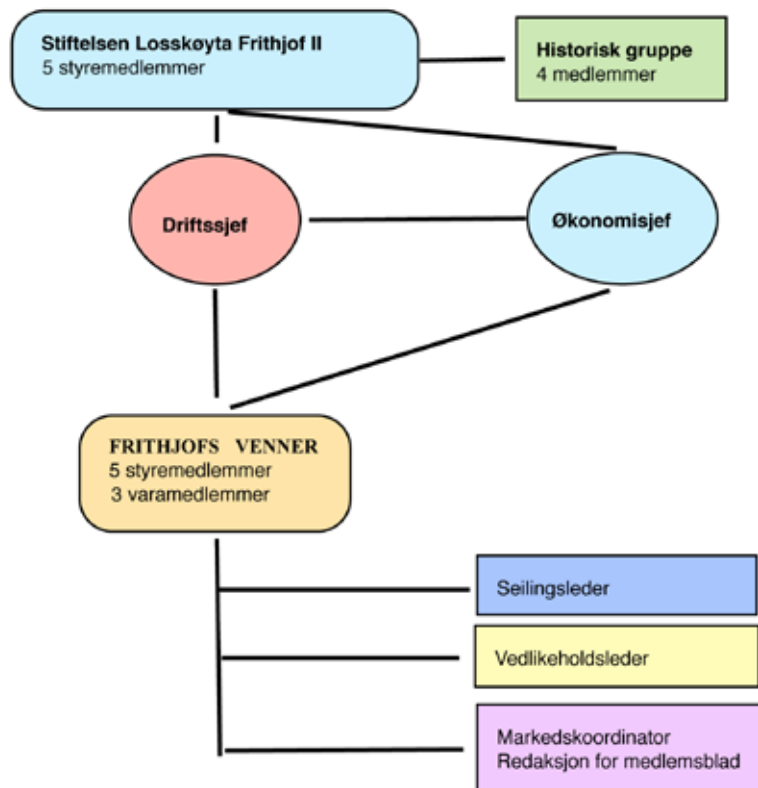

Larvik Havn

- Revstien

Losskøyta Frithjof II - Organisering 2013

Stiftelsen Losskøyta Frithjof II

Styrets oppgave er å opprette årlig avtale om vedlikehold og drift, samt utarbeide årlige budsjett. Følge opp alle myndighetskrav i hht stiftelsesloven og Stiftelsens vedtekter samt forestå søknader om offentlige og private tilskudd til utbedring av den historiske losskøyta.

DRIFTSSJEF

Sørge for at avtale om drift, vedlikehold og utbedringer følges og ha overoppsyn med losskøyta samt utarbeide drift og vedlikeholdsprogram.

ØKONOMISJEF

Forestå regnskapsføring og inn-utbetalinger for Stiftelsen og Venneforeningen i tråd med god regnskapsskikk.

FRITHJOFS VENNER

Styrets plikt og ansvar er å forholde seg til avtale om bruk (drift), vedlikehold, utbedring og markedsføring av losskøyta og forholde seg til godkjent årlig budsjett samt bistå Stiftelsen i en aktiv markedsføring slik at losskøyta er til nytte og glede for alle som søker en historisk maritim opplevelse.

Styret i Frithjofs Venner

Bjørn Hellner, 970 71 239,
E-post: bjhellne@online.no
Ronald Nilsen, 33 18 68 05 / 948 91 364
E-post: ronald.nilsen@nav.no
Fredrik Lange-Nielsen, 33 12 57 05 / 905 67 956
E-post: fredrik.lange-nielsen@bufetet.no
Vigdis Mette Amlie, 980 44 105
E-post: vigdis-amlie@hotmail.com
Dag Ottar Vold, 33 19 07 83 / 454 04 424
E-post: dag.ottar.vold@norconsult.com
Linda Nilsen Augland, 920 53 061
E-post: linda@augland.net
Line Gundersen, 411 80 388
E-post: line.gundersen@outlook.com
Anne Thorenfeldt, 976 12 117
E-post: annet@vfk.no

PR-komité:

Vigdis Mette Amlie
Brit Lehne, 900 29 252
E-post: brilehne@online.no

Vårpuss/ dugnad:

Fredrik Lange-Nielsen
Erling Augland

Seilingsansvarlig:

Anne Thorenfeldt

Driftssjef:

Erling Augland, , 98231827
E-post: erling@augland.net

Materiell/rekvisittansvarlig:

Vigdis Mette Amlie

Medlemsbladet:

Fredrik Lange-Nielsen
Brit Lehne
Vigdis Mette Amlie

Styret i Stiftelsen Losskøyta Frithjof II

Leder, Einar A. Andersen, Frithjofs Venner
Erling Augland, Frithjofs Venner
Bjørn Hellner, Kystlaget Fredriksvern
Fredrik Lange-Nielsen,
Larvik Museum/Sjøfartsmuseet
Per Kristian Eidspljeld,
Larvik Museum/Sjøfartsmuseet

Historisk gruppe

James Ronald Archer
Bjørn Terje Løver
Even Farnen
Egil Jahre

Styret i Frithjofs Venner: Fra venstre: Dag Ottar Vold, Linda Nilsen Augland, Vigdis Mette Amlie, Anne Thorenfeldt, Line Gundersen, Ronald Nilsen, Fredrik Lange-Nielsen, Bjørn Hellner.

Losskøyta Frithjof II eies av en stiftelse som står ansvarlig for drift, vedlikehold og restaurering. Skøyta's venneforening - Frithjofs Venner - har som oppgave å støtte opp om Stiftelsens arbeid og å skape et levende miljø rundt båten.

Bli med du også! Støtt opp om bevaringen av Frithjof II. Bli medlem i "Frithjofs Venner". Det koster lite, men er til stor hjelp for oss, og du får selv mye igjen for medlemskapet. Det forplikter ikke til dugnad eller annen form for innsats, men har du lyst til å arbeide aktivt med bevaring av Frithjof II, er du hjertelig velkommen.

Aktiv eller ikke, så vil du få tilsendt vårt medlemsblad "Frithjof II". Bladet speiler aktivitetene i foreningen og inneholder ellers artikler med historisk tilsnitt knyttet til Frithjof og kystkulturen. Her får du også tilbud om gratis medlemsturer med Frithjof II, og invitasjoner til fester og forskjellige arrangementer. Medlemsskapet gir deg bedre muligheter til å bli kjent med skøyta's historie. Samtidig er du med på å sikre at Frithjof blir bevart for framtiden, og får seile i sitt opprinnelige farvann.

Velkommen blant Frithjofs Venner:

Ja, jeg/vi ønsker medlemskap

Navn:

Sendes til:

Adresse:

Frithjofs Venner

Poststed:

Postboks 134

Sentrum

Telefon:

E-post:

3251 Larvik

☐ Enkelt medlemskap (kr 300,- pr. år)

☐ Familiemedlemskap (kr 400,- pr. år)

☐ Pensjonister (kr 150,- pr. år)

☐ Aktiv

☐ Passiv

Hvis du vil slippe å klippe i bladet, kan du kopiere eller skrive av talongen.

Bli en "FRITHJOF VENN"!